

TE1

TARTTUMATTOMAT TAUDIT

JOHDANTO

KANSANTERVEYSTYÖ - tiedonkeruu

- * Taustalla terveydenhuoltolaki ”Kunnan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia kuntalaisten terveyden edistämisestä ja sairauksia ehkäisevästä toiminnasta.”
- * Tehtävänä väestön tai väestönosan terveydentilan ja hyvinvoinnin parantaminen
- * Kansanterveyttä seurataan tutkimuksilla, jotka keskittyvät tulkitsemaan
 - * Odotettavissa olevan eliniän muutoksia
 - * Väestön sairastavuuden muutoksia
 - * Väestön kuolleisuuden muutoksia
 - * Väestön elintapojen muutoksia
- * Tutkimuksia tuottavat Suomalaiset tutkimuslaitokset (mm. EVIRA, KELA, THL, TTL, Tilastokeskus, FIMEA)

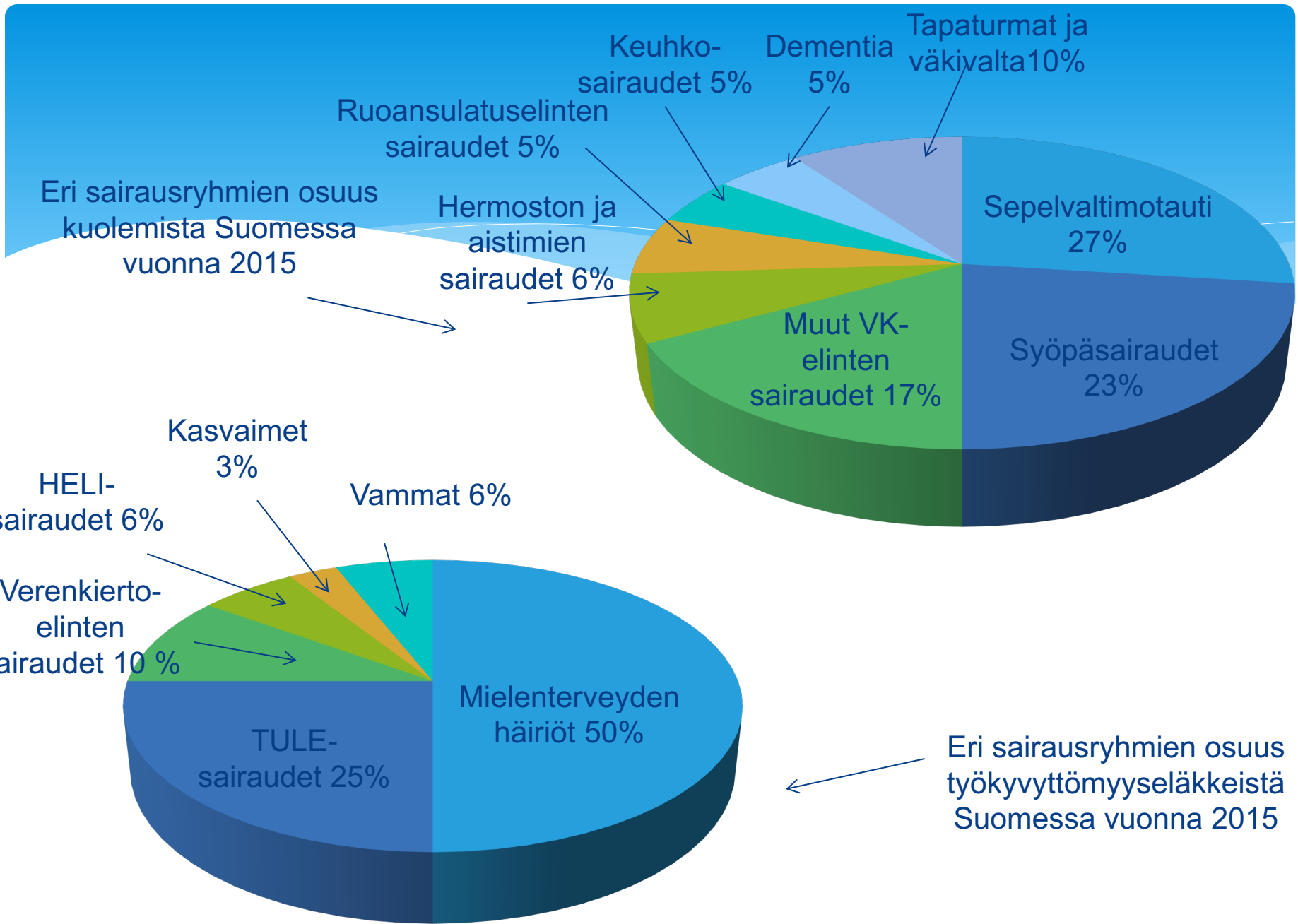
KANSANTERVEYSTYÖ – käytäntö

- * Kunnat: väestöstrategia sekä korkean riskin strategia
 - * Terveyden edistäminen ”*Pyrkimyksenä parantaa ihmisten mahdollisuuksia huolehtia omasta ja ympäristönsä terveydestä.*”
 - * Rokotukset
 - * Seulonnat
 - * Sairauksien hoito
- * Järjestöt
 - * Valistus, kampanjat
 - * Ohjaus
 - * Vertaisryhmät, vapaaehtoistyö
 - * Potilaiden etujen ajaminen

KANSANTAUDIT eli TARTTUMATTOMAT TAUDIT

Määritelmä:

- * Sairauksia, jotka ovat merkittäviä kansanterveyden eli koko väestön terveyden kannalta
- * Ne ovat määrällisesti yleisiä, pitkäaikaisia ja aiheuttavat paljon kuolemia ja kärsimystä
- * Myös taloudellinen merkitys, sillä ne yleensä kuluttavat paljon terveydenhuollon voimavaroja ja aiheuttavat työkyvyn laskua ja ennenaikaista työkyvyttömyyttä
- * Hyvinvointivaltioiden yleisimmät tarttumattomat taudit: mielenterveyden häiriöt, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, sydän- ja verisuonisairaudet, diabetes, syövät, allergiat ja astma + muut hengityselinsairaudet, muistisairaudet sekä tapaturmat
- * Kehitysmaiden suurimpia kansansairauksia ovat yhä tartuntataudit sekä imeväisten ja lasten sairaudet
- * Kehittyvissä maissa puhutaan kaksinkertaisesta taakasta, sillä siellä on edelleen paljon tartuntatauteja, mutta myös elintapoihin liittyviä tarttumattomia tauteja => kuormittaa erityisen paljon maan terveydenhuoltoa

MUUTOKSET SUOMEN TAUTITILASTOISSA:

- * **Sydän- ja verenkiertoelinten sairaudet ja eräät syöpämuodot ovat nopeasti vähentyneet ja suun terveys on parantunut.**
 - * Taustalla mm. miesten tupakoinnin väheneminen, ruokailutottumusten muutokset ja ehkäisevä hammashuolto.
 - * Ehkäisevän toiminnan tehostaminen edellyttää uutta tutkimusta ja jo olemassa olevan tiedon parempaa hyödyntämistä.
- * **Tarttuvat taudit pääsääntöisesti hyvin hallinnassa** mm. rokotusohjelmien ansiosta.
 - * Naapurimaiden tartuntatautilanne lisää myös Suomessa infektioiden vaaraa
- * **Uusi ongelma on bakteerien lisääntynyt vastustuskyky antibiootteja kohtaan**, mikä edellyttää näiden lääkkeiden käytön seuranta ja oikean käytön opastamista.
- * Eräät kansantaudit ovat viime vuosikymmeninä myös **yleistyneet**:
 - * Tähän ryhmään kuuluvat **erityisesti allergiset taudit, astma, diabetes sekä aineenvaihduntasairaudet.**
 - * Työkyvyttömyyseläketilastojen mukaan myös **mielenterveysongelmat** ovat lisääntyneet.
 - * Muutokset voivat kuitenkin olla näennäisiä ja johtua palvelujen käytön lisääntymisestä, diagnostiikan ja hoitomahdollisuuksien paranemisesta, uusien lääkkeiden markkinoinnista ja sosiaaliturvan muutoksista.

SYYT TAUTIEN TAUSTALLA

- * Useisiin kansantauteihin liittyvät samanlaiset elintapavirheet, erityisesti:
 - * Tupakointi
 - * Ruokavalion yksipuolisuus
 - * Liikunnan vähäisyys
 - * Ylipaino
 - * Rungas alkoholinkäyttö
- * Muita syitä mm.
 - * Perimä (sosiaalinen ja geneettinen)
 - * Sosiaalinen ympäristö
 - * Saasteet
 - * Kulttuuri

ELÄMÄNTAPAMUUTOSTA VAIKEUTTAVAT TEKIJÄT

- * Vähäinen koulutus ja alhainen sosioekonominen asema
- * Tiedon puute
- * Sosiaalinen eristyneisyys
- * Negatiiviset tunnetilat: masennus, ahdistus ja vihamielisyys
- * Stressi
- * Välinpitämättömyys, laiskuus, mukavuudenhalu
- * Heikko medianlukutaito

HARJOITUS: MIKSI TARTTUMATTOMIEN TAUTIEN ENNALTAEHKÄISY ON TÄRKEÄÄ?

YKSILÖTASO

- * Terveyden ja toimintakyvyn säilyminen erityisen tärkeää
- * Hyvän geeniperimän siirtäminen eteenpäin
- * Rahallinen säästö vrt. hoitokulut sairastuneena (KELA korvaa ison osan, muttei kaikkea)
- * Mahdollisuus elää haluamaansa elämää (terveyttä arvostaa vasta kun sairastuu...)
- * Pelko ennenaikaisesta kuolemasta heikentää elämänlaatua
- * Syrjäytymisen riski kasvaa

YHTEISKUNNAN TASO

- * Rokotukset ja terveyden edistäminen halpaa
- * Kuuluu hyvinvointivaltion toimenkuvaan
- * Sairastavuuden lisääntyminen taloudellinen taakka yhteiskunnalle
- * Hoitotakuu vaarantuu, hoitojonot pidentyvät
- * Sosiaali- ja terveydenhuollon menot kasvavat => samalla kasvaa myös eriarvoisuus (vrt. yksityinen vs. julkinen puoli)
- * Työkyvyttömyyseläkkeet vs. pyrkimys työurien pidentämiseen

KOTITEHTÄVÄ:

- * Selvitä, mitä suvussasi sairastetaan / on sairastettu niin isäsi kuin äitisi puolelta.
- * Miten voisit ehkäistä perimän aiheuttamaa rasitetta sairastua?